

ANALIZA E ZINGJIRIT TË VLERËS AGRO-USHQIMORE

Të dhëna bazike të lëndës	
Njësia akademike:	Fakulteti i Shkencave të Jetës dhe Mjedisit
Titulli i lëndës:	Analiza e zingjirit të vlerës agro-ushqimore
Programi:	Menaxhim në Agrobiznes
Niveli:	Master (MSc)
Statusi lëndës:	Obligative (O)
Viti i studimeve:	Viti 2 / Semestri 3
Numri i orëve në javë:	3 + 2
Vlera në kredi – ECTS:	6 ECTS
Koha / lokacioni:	Do të shpallet
Mësimdhënësi i lëndës:	Prof. Asoc. Dr. Drini Imami
Të dhënat kontaktuese:	dimami@ubt.edu.al
Përshkrimi i lëndës:	Zinxhiri i vlerës agroushqimore mund të konsiderohet si një grup aktivitete të ndërlidhura në disa nivele apo stade. Analiza e zinxhirit të vlerës, synon të shpjegojë mënyrën e zhvillimit të aktiviteteve, dhe se si vlera krijohet dhe ndahet midis aktorëve pjesëmarrës të filierës. Gjithashtu, synon të vlerësojë performancën e filierës si dhe të identifikojë pengesat e zhvillimit të saj. Analiza e filierës mund të jetë një mjet i rëndësishëm për përmirësimin e performancës së sistemeve të bujqësisë, ushqimit, etj. Duke nxjerrë në pah dobësitë dhe forcat, një analizë e tillë ndihmon pjesëmarrësit dhe politikëbërësit, për të kuptuar sfidat, mundësitë dhe për të marrë masat e duhura përmirësuese. Teoritë dhe metodat e studimit të filierës, që ne do të trajtojmë, janë zhvilluar në një kontekst të caktuar të teorisë ekonomike. Ndaj është e rëndësishme që së pari të familjarizohemi me to. Thëksi do të vihet në konceptet dhe metodat (përfaqset) empirike / praktike të studimit të filierës agroushqimore, që janë të aplikueshme në situatën në të cilën ndodhet vendi ynë, por sidoqoftë, do të tentojmë të japim informacion të bollshëm edhe në lidhje me kontributet apo ndikimet teorike dhe akademike, si edhe me zhvillimet e kërkimit shkencor më të fundit në këtë lëmë.
Qëllimi i lëndës:	Lënda synon t'u ofrojë studentëve konceptet bazë rreth zinxhirit të vlerës (apo <i>filierës</i>) agroushqimore, të mësojnë se si të analizojnë zinxhirin e vlerës, përfshirë identifikimin e faktorëve që përcaktojnë performancën e zinxhirit të vlerës, përzgjedhjen e informacionit dytësor dhe mbledhjen dhe analizën e informacionit parësor (në funksion të analizës së zinxhirit të vlerës agroushqimore).
Rezultatet e të nxënës:	Përmes lëndës kësaj lënde studenti do të jetë në gjendje: ▪ Kuptojë dhe diskutojë konceptet kryesore të zinxhirit të vlerave agro-ushqimore; ▪ Identifikoj dhe analizoj faktorët kryesorë që përcaktojnë performancën e zinxhirëve të vlerës agro-ushqimore, ▪ Mbledh informacionin e nevojshëm për të zbatuar analizën e zinxhirit të vlerës agro-ushqimore, ▪ Zbatoj metodat për mbledhjen, organizimin dhe vlerësimin/analizën e tij (informacionit), ▪ Analizoj dhe diskutoj kufizimet e performancës dhe vështirësitë e

	zinxhirit të vlerës agro-ushqimore, ▪ Përfshihet dhe analizoj zhvillimet më të fundit kërkimore përkatëse të fushës.		
Ngarkesa e studentit (duhet të korrespondoj me rezultatet e të nxënit të studentit)			
Aktiviteti	Orë	Ditë/javë	Gjithsej
Ligjërata	3	13	39
Ushtrime teorike/laboratorike	2	13	26
Punë praktike	/	/	/
Kontaktet me mësimdhënësin/konsultimet	1	15	15
Ushtrime në terren	/	/	/
Kollokfiume, seminare	1	1	1
Detyratë e shtëpisë	1	13	13
Koha e studimit vetanak të studentit (në bibliotekë ose në shtëpi)	2	15	30
Përgatitja përfundimtare për provim	2	8	16
Koha e kaluar në vlerësim (teste, kuis, provim final)	2	2	4
Projektet, prezantimet ,etj	3	2	6
Totali			150 orë (6 ECTS)
Metodologjia e mësimdhënies:	Ligjërata, ushtrime, diskutime, konsultime, projekte kursi, detyra shtëpie, kollokviume, provime.		
Metodologjia e vlerësimit:	▪ Provimi i ndërmjetëm (kollokviumi): 20%, ▪ Projekti i kursit: 20%, ▪ Provimi final: 60%.		
Literatura			
Literatura primare:	Imami, D. (2018). Analiza e Filierës Agroushqimore (Cikël leksionesh). Universiteti Bujqësor i Tiranës, Tiranë. Da Silva, C. A., & de Souza Filho, H. M. (2007). Guidelines for rapid appraisals of agrifood chain performance in developing countries. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations. Humphrey, J. & Memedovic, O. (2006). Global value chains in the agrifood sector. Rome: FAO		

Literatura shitesë:	Van der Vorst, J. G., Da Silva, C. A., & Trienekens, J. H. (2007). Agro-industrial supply chain management: Concepts and applications (No. 17). FAO Agricultural management, Marketing and Finance. Imami, D., Zhllima, E., Viaggi, D., & Bokelmann, W. (2013). Between weak markets and weak regulations: determinants of contracting in orchard farming in Albania. Journal on Chain and Network Science, 13(1), 37-46. Leonetti, L., Imami, D., Stefanllari, A., & Zhllima, E. (2009). The olive and olive oil value chain in Albania. Report Prepared by Usaid-Aac; Development Solutions Associates: Tirana, Albania. Skreli, E. & Imami, D. (2019) Analiza e sektorit te bimëve mjekësore dhe aromatike. Skreli, E. & Imami, D. (2019) Analiza e sektorit të mollëve. Skreli, E. & Imami, D. (2019) Analiza e sektorit të bostanorëve. Skreli, E. & Imami, D. (2019) Analiza e sektorit të bulmetit. Skreli, E. & Imami, D. (2019) Analiza e sektorit të mishit.
----------------------------	--

Plani i dizajnuar i mësimit:		
Java	Ligjërata	Ushtrime
<i>Java e parë:</i>	Zinxhiri i vlerës (Filiera) agro-ushqimore. Konceptet bazë. Koncepte bazë dhe përkufizime të Zinxhirit të Vlerës (Filierës) agro-ushqimore. Një historik i shkurtër i zhvillimit të koncepteve dhe qasjeve të ndryshme mbi Filierën agro-ushqimore.	Përshkrimi i programit të lëndës. Koncepte bazike.
<i>Java e dytë:</i>	Kuadri teorik Kontekset teorike dhe zhvillimi i tyre. Shkollat kryesore të mendimit ekonomik që kanë kontribuar në analizën e zinxhirit të vlerës (Filierës).	Ndarja e temave të projektit të kursit, formimi i grupeve.
<i>Java e tretë:</i>	Modeli i Porterit Porter dhe zinxhiri i vlerës. Fuqia negociuse e furnitorëve. Fuqia negociuese e blerësve. Kërcënimet për hyrje te reja. Kërcënimi nga zëvendësuesit. Shkalla e rivalitetit.	Trajnim për mënyrën e përzgjedhjes se informacionit për detyrat e kursit.
<i>Java e katërt:</i>	Zinxhirët e furnizimit (supply chain) Përkufizimi i zinxhirit të furnizimit. Problemet e performancës në zinxhirin tradicional të furnizimit. Shkaqet dhe zgjidhjet e problemeve të moskoordinimit të zinxhirët e furnizimit. Cfarë është menaxhimi i zinxhirit të furnizimit dhe pse	Detyra, diskutime dhe raste studimore nga tema e javës tretë të ligjëratave.

	është i rëndësishëm ai. Rrjetet e zinxhirit të furnizimit. Menaxhimi dhe logjistika e zinxhirit të furnizimit.	
<i>Java e pestë:</i>	Aspekte të menaxhimit dhe logjistikës së zinxhirëve të furnizimi Cfarë është logjistika. Evolucioni dhe menaxhimi i zinxhirit të furnizimit. Aktivitetet e logjistikës.	Detyra, diskutime dhe raste studimore nga tema e javës katërt të ligjëratave.
<i>Java e gjashtë:</i>	Performanca e zinxhirit të vlerës (Filierës) agro-ushqimore Indikatorët e performances, duke përfshirë: Konkureshmeria si pjesë e tregut të një filiere në tregjet kombëtare dhe ndërkombëtare. Konkureshmëria e filierës apo zinxhirit të vlerës së një produkti karshi zëvendësuesve të tij. Konkureshmëria ndaj importeve. Fitimi i aktoreve të filierës. Sigurimi ushqimor. Eficenca teknike dhe operacionale. Aspektet në lidhje me etikën.	Detyra, diskutime dhe raste studimore nga tema e javës pestë të ligjëratave.
<i>Java e shtatë:</i>	Koordinimi i Filierës agro-ushqimore Sfondi teorik dhe koordinimi i filierave. Ekonomiksi i kostove të transaksionit. Faktorët përcaktues të kostove të transaksionit. Aspekte të koordinimit të filierave. Aspekte të koordinimit të filierës në Kosovë dhe Shqipëri.	Detyra, diskutime dhe raste studimore nga tema e javës gjashtë të ligjëratave.
<i>Java e tetë:</i>	Metodat e studimit të Filierës. Hapat e studimit dhe planifikimit të Filierës Hapat e studimit. Përcaktimi i objektivave. Identifikimi dhe vlerësimi sasior i faktorëve. Propozimi i rekomandimeve. Vlerësimi i rëndësisë strategjike.	Detyra, diskutime dhe raste studimore nga tema e javës shtatë të ligjëratave.
<i>Java e nëntë:</i>	Metodat e kërkimit cilësor (me fokus analizën e Filierës agro-ushqimore) Teknikat/format e ndryshme të kërkimit cilësor. Llojet e ndryshme të intervistave, fokus grupeve etj.	Detyra, diskutime dhe raste studimore nga tema e javës tetë të ligjëratave.
<i>Java e dhjetë:</i>	Metodat e studimit të Filierës – kufizimet e gjatë analizës Kufizimi kohor, gjeografik dhe në bazë produkti në studim – dizenjimi i hartës së filierës (chain mapping). Mbledhja dhe analiza e të dhënave në studimin e Filierës agro-ushqimore	Detyra, diskutime dhe raste studimore nga tema e javës nëntë të ligjëratave.

<i>Java e njëmbëdhjetë:</i>	Analiza SWOT e Filierës agro-ushqimore Indikatoret e filierës agro-ushqimore në lidhje me tregtinë kombëtare dhe ndërkombëtare. Evidentimi dhe analiza e avantazheve, disavantazheve, mundësive dhe kërcënimeve.	Detyra, diskutime dhe raste studimore nga tema e javës dhjetë të ligjëratave.
<i>Java e dymbëdhjetë:</i>	Financimi i filierës agro-ushqimore Financimi i zinxhirit të vlerës: interesi për bankat. Identifikimi i një zinxhiri vlere për financim. Risqet financiare në zinxhirin e vlerës. Produktet financiare në zinxhirin e vlerës.	Detyra, diskutime dhe raste studimore nga tema e javës njëmbëdhjetë të ligjëratave.
<i>Java e trembëdhjetë:</i>	Aspekte dhe shembuj të zhvillimit dhe analizës së Filierës agro-ushqimore: Rasti i filierës së mishit dhe bulmetit, Analiza e karakteristikave dhe sfidave të sektorit të mishit, bulmetit dhe nen-produkteve, si edhe të politikave në lidhje me këta sektorë.	Detyra, diskutime dhe raste studimore nga tema e javës dymbëdhjetë të ligjëratave.
<i>Java e katërbëdhjetë:</i>	Aspekte dhe shembuj të zhvillimit dhe analizës së Filierës agrou-shqimore: Rasti i filierës së frutave dhe perimeve. Analiza e karakteristikave dhe sfidave të sektorit të frutave dhe perimeve, si edhe të politikave në lidhje me këta sektorë.	Detyra, diskutime dhe raste studimore nga tema e javës trembëdhjetë të ligjëratave.
<i>Java e pesëmbëdhjetë:</i>	Aspekte dhe shembuj të zhvillimit dhe analizës së Filierës Agroushqimore - rasti i filierës së bimëve mjekësore dhe aromatike.	Prezantimi i projekteve të kursit.
Politikat akademike dhe kodi i sjelljes		
▪ Studenti duhet të jetë i ndërgjegjshëm dhe të respektojë institucionin dhe Kodin e etikës. ▪ Studenti duhet të respektojë orarin e ligjeratave, ushtrimeve dhe të jetë i vëmendshëm. ▪ Studenti posedojë dhe paraqesë ID kartën në provime e ndërmjeme dhe provime përfundimtare, ▪ Gjatë hartimit të projekteve të kursit, studenti duhet t'i përmbahet udhëzimet e dhëna nga mësimmshënësi. ▪ Gjatë orës së provimit është i ndaluar përdorimi i celularëve.		